

SCHROOT GEREHABILITEERD

In 1861 werd Victor Horta geboren. Nu , honderddertig jaar en vele acties later, probeert men Horta's 'gouden kind', het Brusselse Volkshuis, te reanimeren.

Een choquerend overzicht van het kwetsbare karakter van ons patrimonium.

Curriculum vitae

VICTOR HORTA

1861: V. Horta wordt op 6 januari te Gent geboren.

1873: Horta wordt van het muziekconservatorium gestuurd wegens tuchteloosheid.

1874: Horta schrijft zich in voor een cursus architectuur aan de Gentse Academie en behaalt een eerste erepenning op 15-jarige leeftijd.

1878: Horta vertrekt naar Parijs waar hij anderhalf jaar verblijft in het atelier van architect-decorateur Jules Dubrusson.

1881: Horta treedt in het huwelijk en volgt de cursus compositie aan de Brusselse Academie.

1882: Horta wordt lid van de Société Centrale d'Architecture.

1884: Horta krijgt een beurs van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappenzorg en ontvangt de Godecharleprijs

1892 – 1912: Horta wordt professor aan de Vrije Universiteit Brussel.

1894: Horta wordt voorzitter van de Société Centrale d'Architecture de Belgique.

'Depuis lors la Maison du Peuple a été agrandie sans mon concours, de même elle a été peinte et repeinte sans soucis de ce qu'elle était lors de l'inauguration. Elle n'a pas pu grandir proportionnellement au parti. S'il fallait il faudrait lui donner un tout autre caractère, car elle n'est plus en rapport avec les exigences d'un parti dominant les autres. L'enseigne de hier n'est plus l'enseigne d'aujourd'hui. Si on la démolissait j'en serais guère étonné.' (V. Horta: Mémoires, 1985, p. 57).

1912: Horta wordt directeur van de Academie voor Schone Kunsten te Brussel.

1915: Horta verblijft in Londen.

1916 – 1918: Horta reist doorheen de Verenigde Staten.

1919: Horta wordt leraar aan de Academie voor Schone Kunsten te Antwerpen.

1921: Lid van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappenzorg.

VOLKSHUIS BRUSSEL

Baron Horta, architect van het Brusselse Volkshuis.

Mei 1895: De Brusselse coöperatie koopt een stuk bouwgrond in de Stevensstraat; 13 are voor 228.000 fr. V. Horta tekent de plannen voor het Volkshuis. Hij krijgt de bijnaam 'de Stillekens aan' gezien de aanvankelijk moeizame vooruitgang van de bouwwerken.

1-2/4/1899: Op 'Rode Pasen' vinden de inhuldigingsfeesten plaats.

1912: De coöperatie koopt een terrein aan, gelegen achter het Volkshuis, waarop een appartementsgebouw van 6 verdiepingen wordt opgetrokken.

1925: Voorzitter van de Klasse voor Schone Kunsten van de Koninklijke Academie van België.

1932: Horta wordt met de titel van baron in de adelstand verheven.

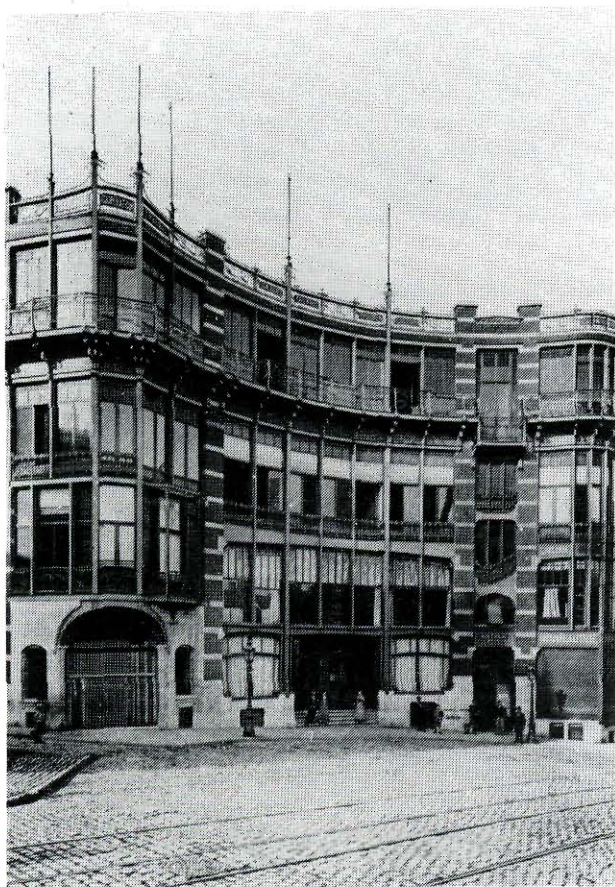
1936: Corresponderend lid van het Institut de France.

1945: Horta besluit het grootste deel van zijn archieven te vernietigen.

1947: Horta overlijdt op 11 september te Brussel.

'Ik heb mijn kunst liefgehad, mijn geestelijke kinderen veel meer dan mijzelf. Iedere slag die eraan werd toegebracht (...) heeft een deel van mijn hart in het niet gesleurd, lang voor mijn lichaam zelf. Dit gemeenschappelijke leed verwant me in gedachten met hen die kunst boven alles stellen. De warmte van de stenen is gelukkig voldoende geweest om me gelukkig te maken.'

(V. Horta: Getypte gedenkschriften, blz. 72).

'(...) Car il est incontestable que Victor Horta a la nature d'un tyran, comme tout vrai révolutionnaire. (...)

La volonté! C'est bien la qualité dominante de cet art. Il a quelque chose de systématique, d'autoritaire, de péremptoire: Il fait penser à une formule algébrique ou à un théorème de géométrie. Certes, il manque de fantaisie, de grâce, de prime-saut; on y trouve un peu de pédantisme germanique. Mais une foi l'anime; on y sent une force logique, irrésistible et saine. Horta fait de l'architecture comme il eût fondé une religion.'
(Pourquoi Pas? – 4ième année, n° 184 – jeudi, 23 octobre 1913).

26/11/1963: De bouw- en slopingsvergunning wordt door het Bestuur van Stedebouw afgeleverd. De architectenvereniging S.C.A.B. (Société Centrale d'Architecture Belge) uit haar protest tegen de afbraak door het opstellen van een manifest dat door ruim 600 prominenten over de hele wereld wordt ondertekend.

1964: Een Internationaal Congres van Architecten dat in Venetië confereert, zendt een motie naar de Belgische regering waarin gevraagd wordt alsnog het Volkshuis te redden.

1965: Het gebouw wordt afgebroken.

Het appartementsgebouw met 6 verdiepingen wordt verbouwd: de 6 étages worden er 20.

11/12/1973: De S.C.A.B. dient een verzoek in om de restanten van het vroegere Volkshuis te erkennen als beschermd monument.

1981: De stapelplaats in Tervuren waar de brokstukken na de afbraak waren overgebracht, moet ontruimd worden. Een zompig terrein in Jette wordt de nieuwe bestemming.

1983: Een schroothandelaar wordt attent gemaakt op 'een hoop oud ijzer' en verkoopt minstens 70 ton spanten, gietijzeren kolommen en Art-Nouveau smeedwerk aan 5 fr per kilo aan Japanse smeltovens.

1987-1988: 12 vrachtwagens metalen elementen en 27 containers bouwstenen worden overgebracht naar:

- het M.I.A.T., Gent
- de gemeente Sint-Gillis (voor een metrostation)
- het Musée des Archives d'Architecture Moderne.

april 1991: N.a.v. het tweejaarlijkse Flanders Technology International wordt een gedeelte van Horta's Volkshuis heropgericht.

mei 1991: Er wordt een principieel akkoord bereikt tussen de Vlaamse Gemeenschap, de Stad Gent en het Hemiksemse metaalbedrijf Lamitief over de heropbouw van de restanten van het Volkshuis; de locatie ligt evenwel nog niet vast.

Huilen met de pet op.

Niettegenstaande de recente positieve ontwikkelingen mag dit ons nog niet in een euforische stemming brengen. Het gesjoemel met het Volkshuis van Brussel is – hoe pijnlijk dan ook – slechts één van de talloze voorbeelden van een barbaarse houding t.o.v. cultuur. Blijkbaar zijn lovenswaardige initiatieven zoals 'Open Monumentendag' nog steeds niet voldoende om een grondige mentaliteitsverandering teweeg te brengen. (B.D.M.)

°1895 – 1899

Volkshuis, E. Vanderveldeplein te Brussel.

Gesloopt in 1965 – 1966.

°1899 – 1902

Woning Aubecq, Louizalaan 520 te Brussel.

Afgebroken in 1950.

°1900 – 1903

Grootwarenhuis 'L'Innovation', Nieuwstraat te Brussel.

Afgebrand in 1967.

°1901 – 1904

Woning Roger, Louizalaan 459 te Brussel.

Grondig verbouwd.

°1903

Grootwarenhuis Anspach, Grétrystraat te Brussel.

Afgebroken.

°1903 – 1905

Grand Bazar te Frankfurt-am-Main.

Gesloopt.

°1906

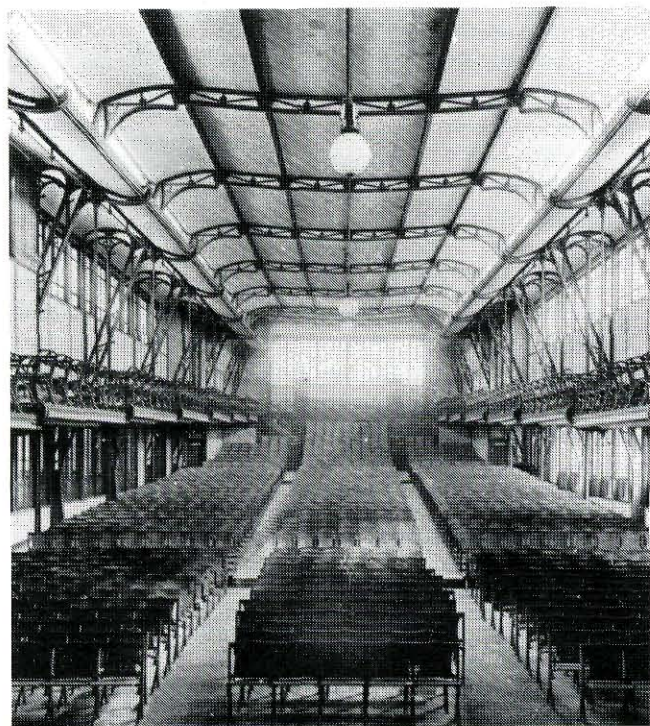
Grootwarenhuis 'L'Innovation' te Antwerpen.

Afgebroken.

°1906 – 1923

Brugmannziekenhuis te Brussel.

Verbouwd.

SELECTIEVE BIBLIOGRAFIE

– Onder dak: een eeuw Volks- en Gildehuizen / Rik Stallaerts en Luc Schokkaert. – Gent: Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, 1987. – 240 p.: ill.

(Bijdragen Museum van de Vlaamse Sociale Strijd; 5).

– Horta Museum. – Brussel: Horta-museum, s.d. (Gent: Snoeck – Ducaju en Zoon). – 32 p.: ill.

– Monumenten en Landschappen. – Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschappen. Departement Leefmilieu en Infrastructuur. Administratie Ruimtelijke Ordening en Huisvesting.

Jrg. 10, nr. 2 (maart – april 1991)

ISSN 0770-4948.

– Laat de doden rusten / Gerrit Six

In: Knack, 6 maart 1991.

– Sponsor gevonden voor heropbouw stalen geraamte Horta – Volkshuis?

In: De Gentenaar, 7 mei 1991.

– Akkoord over Horta's Volkshuis

In: De Morgen, 18 mei 1991.